

Nærings- og handelsdepartementet

Tale 6. februar 2013, kl. 12:40

Taler: Statssekretær Jeanette Iren Moen

Tildelt tid: 20 min. Lengde: 2400 ord

NGU-dagen

Regjeringens arbeid med strategi for mineralnæringen, NGU, Trondheim

Sjekkes mot framføring

Kjære mineralvenner.

Kjære NGUere!

Jeg var på NGU-dagen i fjor. Tusen takk for invitasjonen til å komme hit også i dag.

Vi er i absolutt siste fase med å ferdigstille regjeringens mineralstrategi.

Jeg er veldig klar over at dere er utålmodige. Og jeg forstår det.

Men grundige prosesser er viktig. Og det er mange som har engasjert seg.

I arbeidet med strategien har vi lagt opp til en bred prosess.

Vi har hatt en god dialog med mineralbedriftene, Norsk Bergindustri, mineralforvaltningen, miljøorganisasjoner, sjømatnæringen, Sametinget og andre berørte myndigheter og interessegrupper.

Disse har gitt oss verdifulle innspill underveis.

Det eneste jeg kan love i dag, er at strategien kommer.

Og jeg kan si noe om retningen regjeringen har valgt.

Mandag diskuterte Trond Giske mineralnæringens betydning med den britiske nærings og innovasjonsministeren Vince Cable i London.

Med et høyt behov for mineraler i Europa, vakte det interesse at vi skal legge frem en strategi for mineralnæringen i Norge. Det viser at verdier i norske fjell vekker internasjonal oppmerksomhet!

La meg først gå inn på utgangspunktet for strategien.

Befolkningsvekst, teknologisk utvikling og økonomisk vekst, ikke minst i Asia, har ført til økt etterspørsel.

Den teknologiske og industrielle utviklingen gjør at metall- og mineraltyper som har vært lite brukt tidligere, blir stadig viktigere.

Prisutviklingen og utvikling av ny produksjons- og leteteknologi, fører til at gamle ressursområder får ny verdi og at nye ressurstyper kan utforskes.

Stigende råvarepriser, ustabile markeder og usikker tilgang på enkelte råvarer, er utfordringer for all næringsvirksomhet som benytter mineraler og metaller.

Stabil tilgang er en **forutsetning for økonomisk vekst og arbeidsplasser.**

EU-landene har stor industriproduksjon sammenlignet med råvareproduksjonen.

Usikker tilgang på metaller er derfor en betydelig utfordring for våre nære markeder i Europa.

Norge har betydelige mineralressurser som kan bidra til Europas og verdens ressurstilgang. Disse må forvaltes på en god måte for å legge til rette for vekst og skape lønnsomme bedrifter og arbeidsplasser i mineralnæringen.

Norge som mineralnasjon har flere fortrinn.

Vi har en variert geologi med et stort potensial for mineralproduksjon.

Lang kystlinje og nærhet til det europeiske markedet kan spille en viktig rolle i konkurransen.

Næringen har en positiv utvikling. Etter finanskrisen har veksten vært relativt sterk både i omsetning og sysselsetting. I **2011** omsatte næringen for **12,4 mrd. kroner**, og hadde **over 6000 årsverk** fordelt på rundt **800 bedrifter**.

Eksportandelen var ca **60 pst.**

For det er store verdier i norske fjell. NGU har beregnet at norske kjente og undersøkte metallressurser med dagens priser har en verdi – i bakken - på rundt **1400 mrd. kroner**. I tillegg kommer industrimineraler, pukk, grus, kull, naturstein og alle metallforekomster som ikke er undersøkt.

Regjeringen ønsker at Norge skal bli et attraktivt land for mineralvirksomhet.

Lønnsomme mineralbedrifter gir økt verdiskaping og arbeidsplasser, ikke minst i **distriktene**. Og nye mineralprosjekter kan gi store positive ringvirkninger i norske lokalsamfunn.

Vi er opptatt av å bidra med **stabile og forutsigbare rammebetingelser**.

Så må bedriftene selv utnytte mulighetene for lønnsom virksomhet.

Da vi startet arbeidet med strategien visste vi at vi hadde noen utfordringer:

Vi visste at Norge ikke er like god på kartlegging som Sverige og Finland, at kommunenes sterke posisjon i arealforvaltningen kan oppfattes som utfordrende, og at

tilgang på kompetanse, kunnskap og kapasitet er et sted hvor mange mener skoen trykker.

Jeg er opptatt av at vi skal legge til rette for at mineralnæringen kan bli en viktig vekstnæring i årene som kommer. Mineralloven som trådte i kraft i 2010 var en viktig milepæl. Med strategien ønsker vi å ta viktige skritt videre.

Formålet vårt er å legge til rette for økt verdiskaping og sysselsetting i næringen, og det skal legges vekt på å skape rammevilkår som gir god forutsigbarhet. Vi vil synliggjøre Norge som et attraktivt land å drive mineralvirksomhet i. Samtidig som vi sikrer en bærekraftig, innovativ næring som kan leve i god sameksistens andre næringer og interesser, og som er godt forankret i lokalsamfunnet.

Strategien vil derfor blant annet omtale utdanning og kompetanse, forskning og utvikling, kartlegging av mineralressurser, og forutsigbare myndighetsprosesser og regelverk.

God kunnskap om norsk berggrunn er viktig for økonomisk vekst i mineralnæringen. Kartlegging er derfor avgjørende.

Mineralnæringen må ha oppdatert geologisk kunnskap for å kunne drive leting, undersøkelser og utvinning. Myndighetene må ha slik informasjon for å utøve andre viktige samfunnsoppgaver. Kartleggingsarbeidet er derfor en vinn-vinn satsing. For mineralnæringen og for storsamfunnet.

Her spiller NGU en avgjørende rolle, som myndighetenes sentrale fagorgan for å fremskaffe, tilrettelegge og formidle geologisk kunnskap til både næringsliv og forvaltning.

Finland og Sverige har kartlagt nesten hele sitt landareal.

Norge har kun kartlagt om lag 30 prosent. Det sier seg selv at vi fortsatt har en jobb å gjøre her.

Fra oppstart i 2011 har vi gjennom **kartleggingsprogrammet i Nord-Norge**, hittil bevilget 75 mill. kroner til kartlegging i de tre nordligste fylkene. Programmet har allerede bidratt til økt interesse fra internasjonale mineralselskaper og investorer.

Det fremste eksempelet er at det canadiske gruveselskapet *Dalradian Resources* i 2011 og 2012 sikret seg undersøkelsesrett til rundt 17 000 kvadratkilometer, hele 5 pst. av landarealet i Norge. Selskapet startet letevirksomhet, innsamling og analyser av jordprøver i 2012, og sendte i januar ut pressemelding om lovende funn av gull i Finnmark og av sølv Kongsbergregionen.

I 2013 startet vi opp et ekstraordinært **kartleggingsprogram for Sør-Norge**. I år bevilget vi 10 mill kr. til dette.

Vi ønsker en målrettet formidling av geologisk kunnskap. Informasjonsvirksomhet og gode nettsider skal derfor være et prioritert innsatsområde. Innen 2014 vil NGU utarbeide en informasjonsstrategi om mineralforekomster i Norge, for å sikre en enda bedre formidling av geologisk kunnskap rettet mot norske og utenlandske lete- og utvinningsbedrifter. Det blir bra!

Jeg vet at **forutsigbarhet i planprosesser** er et tema som engasjerer mange. Det er ikke så rart. Planlegging av mineraluttak er tidkrevende og dyrt.

Vi har tidligere signalisert at hensynet til et forutsigbart regelverk for mineralutvinning er blant temaene som vil bli vektlagt i arbeidet med strategien. Planprosessene er ofte kompliserte og en del kommuner har liten erfaring og kan

mangle tilstrekkelig kompetanse til å håndtere slike oppgaver. Derfor vurderer vi tiltak som kan gi økt forutsigbarhet og mer tids- og kostnadseffektive beslutningsprosesser.

Det er dessuten et generelt mål for regjeringen å redusere næringslivets administrative kostnader. Dette vil gi bedriftene mindre byråkratisk hodebry og mer tid til verdiskaping.

Direktoratet for mineralforvaltning er statens sentrale fagetat for forvaltning og utnyttelse av mineralressursene. I en voksende næring blir direktoratet stadig viktigere. Dette krever økt satsing, og derfor styrkes direktoratet for mineralforvaltning med fire nye stillinger i 2013.

I tiden fremover vil direktoratet for mineralforvaltning se på effektivisering av egne prosesser og saksbehandling med sikte på en enda bedre kommunikasjon med og rådgivning overfor mineralnæringen, kommuner og andre. Det skal bli lettere å få tilgang på relevant kunnskap om etablering og drift av mineralvirksomhet i Norge.

Vi er meget positive til samarbeidet mellom NGU og Direktoratet for Mineralforvaltning. Dette samarbeidet skal bidra til økt kapasitet og vil styrke fagbredden i direktoratet.

For å bidra til mer tids- og kostnadseffektive planprosesser, er det et behov for et tettere samarbeid mellom Direktoratet for mineralforvaltning og kommunene. Uten å rokke ved kommunenes beslutningsmyndighet vil vi legge opp til at Direktoratet vil få en mer aktiv rolle i forbindelse med konsekvensutredninger.

Det kan så mye jeg kan røpe nå.

Regjeringen forventer at selskaper som driver eller ønsker å drive mineralvirksomhet i Norge har en aktiv holdning til **samfunnsansvar**, miljø og sin rolle i lokalsamfunnet.

Selskapene får utnytte ressursene. Da bør de også gi noe tilbake til lokalsamfunnet gjennom arbeidsplasser, vekst, verdiskaping og et ryddig forhold til miljøspørsmål, andre næringer og samiske interesser.

Vi har en høy ambisjon om at norsk mineralnæring skal være blant verdens mest miljøvennlige. Samtidig må vi finne en god balanse mellom næringsmessige hensyn og miljøhensyn.

Norge har strenge miljøkrav. All mineralutvinning må ha tillatelse etter mineralloven, plan- og bygningsloven og forurensningsloven. Hver sak skal vurderes konkret. Tillatelse skal bare gis dersom samfunnsnyttene ved utvinning vurderes som større enn ulempene.

I denne prosessen har vi kompetente fagmiljøer og offentlige etater og et godt etablert system. Dette systemet skal vi fortsette å bruke, men vi skal gjøre det bedre.

Mange metall- og mineralressurser i Norge befinner seg i kystnære områder. For utvinning av slike ressurser kan sjødeponi være et aktuelt alternativ til landdeponi. Om noen skulle være i tvil - Vi er godt kjent med de utfordringene som både sjømatnæringen og miljøinteressene påpeker i den forbindelse. Dette tar vi på alvor.

Hensynet til en bærekraftig utvinning av mineralressurser, samfunnsansvar og dialog med lokalsamfunnet som mineralbedriftene opererer i, er altså en rød tråd i vårt arbeid med strategi for mineralnæringen. Denne tilnærmingen er også sentral for å sikre sameksistens mellom mineralnæringen og samiske interesser.

Sameksistens forutsetter en konstruktiv faktabasert dialog og en gjensidig vilje til å foreta tilpasninger. Etter mitt syn er det å legge til rette for god sameksistens et ansvar som påligger alle berørte parter.

Kunnskap og kompetanse er nøkkelen til en lønnsom og bærekraftig mineralnæring. For en teknologidrevet og innovativ næring. En næring som klar til å møte fremtidens utfordringer.

For det første trenger næringen flere ingeniører.

For det andre skjerper utviklingen i næringen kravene til kompetanse.

Kunnskap driver produktutviklingen fremover.

Kompetanse er derfor helt sentralt for å kunne utvikle produkter markedet og kundene etterspør.

Regjeringen tar kunnskapsutfordringene i norsk næringsliv på alvor.

Blant annet skal realfagstrategien bidra til å:

- Øke interessen for realfag og teknologi;
- Styrke rekrutteringen og gjennomføringen på alle nivåer,
- Øke rekrutteringen av jenter til matematikk, fysikk, kjemi og teknologifagene;
- Og å styrke norske elevers kompetanse i realfag.

Når det gjelder rekruttering, er det svært gledelig å notere at opptakene til de ulike ingeniørutdanningene i Norge har steget med 50 prosent mellom 2005 til 2012.¹

I 2012 var det hele 25 prosent flere søkere til ingeniørutdanningen enn året før.

Det går den rette veien! Spørsmålet er bare om de etter hvert vil velge mineralnæringen eller petroleum.

Vi kan bidra gjennom å legge til rette men også mineralnæringen må gjøre sin del, og vise frem at den kan tilby interessante og attraktive jobber.

Mineralnæringen har i tillegg flere gode institusjoner og fagmiljø å trekke på:

- NTNU har et av landets mest spesialiserte miljøer med et eget institutt for geologi og bergteknikk. SINTEF har også et sterkt fagmiljø knyttet til dette.
- Universitetet i Tromsø tilbyr geologistudier på bachelor- og masternivå og spiller en sentral rolle i kunnskapsutviklingen på lete- og prospekteringsområdet.
- Fagskoleutdanningene er også viktige bidragsyttere.

Forskning og kunnskapsutvikling er også helt sentralt. Forskningsrådet finansierer flere ordninger som også bør treffe mineralnæringens behov. Innovasjon Norge har også en rekke virkemidler som bør være attraktive for næringen. Sammen kan de blant annet tilby BIA, miljøteknologiordningen, forsknings- og utviklingskontrakter og nærings-Phd'er. Jeg tror nok næringen fortsatt har et potensial til å utnytte de mulighetene som ligger i virkemiddelapparatet.

En bedrift som på forbilledlig vis greier å ta ut samarbeidspotensialet med fagmiljøene er The Quartz Corp Norway AS –på Drag i Nordland. Kwartspulveret fra verket eksporteres til kunder over hele verden som benytter produktene innenfor optisk-, solcelle- og elektronikkindustri.

Denne vekstbedriften er en av to ledende bedrifter i verden innen foredling av de høyeste kvalitetene av kvarts. Og de satser mye på FoU. FoU-aktiviteten skjer i

betydelig grad i nært samarbeid med blant annet NTNU Institutt for geologi og bergteknikk og SINTEF Materialer og kjemi.

Vi vil i strategien være opptatt av mobilisering for økt bruk av FoU i mineralnæringen, hvordan kunnskap om miljøkonsekvenser av mineralutvinning kan styrkes og internasjonalt FoU-samarbeid som har betydning innenfor mineralfeltet.

Jeg er glad for at vi ser en økende optimisme i mineralnæringen, og at så mange mineralbedrifter jobber aktivt for å utnytte mulighetene.

Mineralstrategien vil ikke gi svar på alle spørsmål eller løse alle utfordringer. Derimot vil vi at strategien skal være startskuddet for et langsiktig og målrettet arbeid for å realisere regjeringens mål om vekst og nye arbeidsplasser i mineralnæringen.

Strategien er et omfattende samarbeidsprosjekt der mange vil bli trukket med for å bidra til å nå målsettingene. Jeg føler meg trygg på at den vil peke i en retning som vil gi mer forutsigbarhet og som vil gi grunnlag for en videreutvikling av en fremtidsrettet og bærekraftig næring. [ingen vil få svar på alt, men alle vil få svar på noe!]

Takk for oppmerksomheten!
